

วีรชนในแบบเรียนประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของจีนปัจจุบัน*

DanTingLi¹ ตาธาตีน่า เนตตาธิกานนท์² และ เบนจวอร์น นราสังข์³

¹หลักสูตรผู้นำโขงศึกษา

^{2,3}คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

วีรชนเป็นองค์ประกอบหลักของกิจกรรมทางสังคมและประวัติศาสตร์ การศึกษาประวัติศาสตร์จำนวนมากจึงเป็นการศึกษาบทบาทและความสำคัญของวีรชนในเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ บทความชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่ารัฐบาลจีนมีการนำเสนอเรื่องราววีรชนระบบสองเต๋อในแบบเรียนประวัติศาสตร์จีนเป็นอย่างไรและรัฐได้มีการสอดแทรกอุดมการณ์ชาติผ่านวีรชนเหล่านี้ได้อย่างไรโดยใช้วิธีการศึกษาทางประวัติศาสตร์ด้วยการวิเคราะห์หนังสือแบบเรียนประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของจีน ผลการศึกษาพบว่าแบบเรียนประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้กล่าวถึงวีรชนจีนเป็นจำนวน 47 คน โดยมีเพศชาย 46 คน เพศหญิงคนเดียวสามารถแบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม ประกอบด้วย (1) ซ่งเต๋อ (2) นักวิทยาศาสตร์/ผู้สร้างนวัตกรรมทางเทคโนโลยี (3) ผู้นำการปฏิรูป/ผู้นำปฏิวัติ/ผู้นำทางการเมือง/ผู้นำจลาจล (4) ทหาร/ข้าราชการ/ ผู้ปกป้องแผ่นดิน (5) ผู้เปิดเส้นทางติดต่อโลกภายนอก (6) นักปรัชญา/นักคิด และ (7) อื่นๆ เช่น จิตรกร เป็นต้น จากจำนวนวีรชนทั้งหมดในหนังสือแบบเรียนนี้ พบว่า แบบเรียนประวัติศาสตร์มีการเขียนถึงซ่งเต๋อในประวัติศาสตร์จีนยุคโบราณจำนวนมากที่สุด ส่วนแนวการเขียนวีรชนในแบบเรียนนั้น ผู้เขียนใช้กรณีจีนสี่ซ่งเต๋อ ซึ่งเป็นซ่งเต๋อที่ถูกอุทิศจำนวนหน้าเขียนมากที่สุด โดยมีการนำเสนอจีนสี่ซ่งเต๋อทั้งในด้านดีและด้านที่เป็นความผิดพลาดเน้นแนวคิดทางการปกครองของจีนสี่ซ่งเต๋อ มีการสอดแทรกด้วยอุดมการณ์ความเป็นเอกภาพแห่งชาติ

คำสำคัญ : จีน, วีรชน, หนังสือแบบเรียน, อุดมการณ์ชาติ, ประวัติศาสตร์นิพนธ์

*บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาลุ่มนำโขงศึกษา เรื่อง “การเขียนประวัติศาสตร์ชาติในแบบเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของจีน” คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และได้ทุนสนับสนุนการวิจัยจากศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Heroes in the Junior High School's Textbook of China at the Present

DanTing Li¹, Dararat Mattariganond² and Benjawan Narasaj³

^{1,2,3}Mekong Studies Program

^{1,2,3}Faculty of Humanities and Social Science

^{1,2,3}Khon Kaen University

Abstract

Heroes are the major component of social and historical activities. A number of historical studies have investigated the roles and the significance of heroes in historical events. This article aimed at studying how the Chinese government presents the stories of heroes in the emperor system in the Junior High School's Textbook and how the state inserts national ideology through these heroes. The historical method was employed. The Chinese history textbooks of junior high school were studied. The study found that the Chinese history textbooks of junior high school presented 47 Chinese heroes: 46 males and 1 female. The heroes were divided into 7 groups: (1) emperors, (2) scientists/technology innovators, (3) reform leaders/revolutionary leaders/political leaders/riot leaders, (4) soldiers/government officials/protectors of the nation, (5) the persons opening the nation to the outside world, (6) philosophers/thinkers, and (7) others such as painters. From the total number of the heroes in the textbooks, it was found that the emperors in the ancient Chinese history were presented the most. The story of Qin Shi Huang was written with the most pages. Both good sides and mistakes of Qin Shi Huang were presented. It emphasized the ruling principles of the Qin Shi Huang. The ideology of national unity was also inserted in the historical lessons.

Keywords; China, Heroes, Textbooks, National ideology, Historiography

วีรชน หมายถึงบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในประวัติศาสตร์ ที่ได้รับการยกย่องจากสังคมปัจจุบัน นับเป็นองค์ประกอบหลักของกิจกรรมทางสังคม การศึกษาประวัติศาสตร์จำนวนมากจึงเป็นการศึกษาสถานะและบทบาทของวีรชน ในเหตุการณ์ต่าง ๆ ทางประวัติศาสตร์ เช่นเดียวกับเนื้อหาพื้นฐานของการศึกษาวิชา ประวัติศาสตร์ชาติและแบบเรียนประวัติศาสตร์ชาติที่เขียนถึงวีรชนเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในประเทศจีนซึ่งเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานถึง 5,000 ปี มีประชากรมากกว่า 1.3 พันล้านคนประกอบด้วย 56 ชาติพันธุ์มีพื้นที่ 9.6 ล้านตารางกิโลเมตร มีการจัดวิชาประวัติศาสตร์เป็นครั้งแรกในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นขณะที่ในระดับประถมศึกษา เนื้อหาประวัติศาสตร์ถูกแทรกไว้ในวิชาภาษาจีนจึงเป็นที่น่าสนใจว่าประเทศที่ยิ่งใหญ่ และมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์นี้มีวิธีการเขียนวีรชนในแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ อย่างไรเพื่อให้เยาวชนจีนได้เรียนรู้

หนังสือแบบเรียนเป็นองค์ประกอบหลักอย่างหนึ่งในกระบวนการจัดการเรียน การสอน เป็นสื่อกลางระหว่างเนื้อหาความรู้กับผู้เรียน มีเนื้อหาที่มุ่งถ่ายทอดจิตสำนึก ทางความคิด ทางการเมือง คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม เป็นต้น ซึ่งรัฐบาลจีนใช้แบบ เรียนประวัติศาสตร์เป็นสื่อปลูกฝังแนวคิดพื้นฐานของวัตถุนิยมวิชาชีวิ (Dialectical Materialism) และวัตถุนิยมประวัติศาสตร์ (Historical Materialism) ซึ่งเป็นแนวคิด ที่สำคัญ เป็นสื่อที่ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้สังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ และเป็นเนื้อหาสำคัญสำหรับการศึกษาความรักชาติ เป็นสื่อปลูกฝังอุดมการณ์ชาติ ทางด้านต่าง ๆ โดยมีการกำหนดให้หนังสือแบบเรียนเป็นสื่อถ่ายทอดความรู้ ทางประวัติศาสตร์ และมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการส่งต่อวัฒนธรรม ช่วยปลูกฝังอารมณ์ความรู้สึกให้กับนักเรียนช่วยให้นักเรียนสร้างค่านิยม (Liu ZongXu, 2003: 1: 1) จึงเป็นที่น่าสนใจว่าในหนังสือแบบเรียนประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอน ต้นของจีนฉบับปัจจุบัน (2003-2018) มีการเขียนถึงวีรชนอย่างไรและมีการสอดแทรก อุดมการณ์ชาติอย่างไร

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวีรชนในไทย พบหลายเรื่อง เช่น ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ (2557) อารีย์รัตน์ โนนสุวรรณ (2555) ชุติศักดิ์ ศุภนันท์ (2553) และ ณัฐกานต์ คูสมิทธิ์ (2547) เป็นต้น งานกลุ่มนี้ส่วนใหญ่

เป็นงานศึกษาวีรชนไทยและลาวจากงานเขียนทางประวัติศาสตร์ประเภทพงศาวดาร
ตำนาน และชีวประวัติบุคคล เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีงานศึกษาวีรชนในจีนจำนวนหนึ่ง
ดังเช่น Li Pengfei (2016) Chen Gonglin (2016) JinZhengxiu (2011) Song Hao
(2010) และ Xiao Qunying (2009) เป็นต้น งานกลุ่มนี้เป็นงานศึกษาวีรชนจากเอกสาร
ประเภท ตำนาน ชีวประวัติบุคคล ฯลฯ โดยเน้นศึกษาวีรกรรมของวีรชน ส่วนงานที่ศึกษา
วีรชนจีนจากหนังสือแบบเรียนมีเพียงเรื่องเดียวคือ งานของ Jiang Lingfeng (2015)
เรื่อง “การเขียนเรื่องราวของหลี่หงจางในแบบเรียนประวัติศาสตร์หลังจากสถาปนา
สาธารณรัฐประชาชนจีน” ซึ่งเน้นศึกษาการเปลี่ยนแปลงการเขียนถึงวีรชนคนเดียวคือ
หลี่หงจางในหนังสือแบบเรียนหลายฉบับตั้งแต่สถาปนาของประเทศจีนใหม่ ดังนั้น
บทความนี้จึงต้องการเติมเต็มให้กับการศึกษาวีรชนของจีนด้วยการนำเสนอให้เห็นถึง
ภาพรวมของการเขียนถึงวีรชนทั้งหมดในแบบเรียน จากนั้นจึงจะเจาะลึกด้วยการ
ยกกรณีตัวอย่างเพื่อชี้ให้เห็นว่า รัฐบาลจีนได้มีการนำเสนอเรื่องราววีรชนที่อยู่ในระบบ
การปกครองแบบฮ่องเต้¹เป็นอย่างไร รวมถึงได้มีการสอดแทรกด้วยอุดมการณ์ชาติ
ผ่านวีรชนเหล่านั้นอย่างไร โดยใช้วิธีการศึกษาทางประวัติศาสตร์ ส่วนหนังสือแบบเรียน
ที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ หนังสือแบบเรียนประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับยี่วู่
ซึ่งเป็นแบบเรียนฉบับที่ใช้มาตั้งแต่ปี 2003 จนถึงปัจจุบัน จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ยี่วู่ชู่ย่วน
(岳麓书院/Yuelu Academy) ที่อยู่ในมณฑลหูหนาน ส่วนการนำเสนอแบ่งเป็น 3 ส่วน
คือ 1) การจัดการศึกษาของจีนและแบบเรียนประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาของจีนปัจจุบัน
2) วีรชนในแบบเรียนประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของจีนปัจจุบัน 3) สรุป

การจัดการศึกษาของจีนและแบบเรียนประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาของจีนปัจจุบัน

1. การจัดการศึกษาของจีน

ในสังคมจีนตั้งแต่โบราณให้ความสำคัญกับการเรียนรู้และการใช้ประวัติศาสตร์
เป็นอย่างมากเช่น ซือหม่าเชียน (SimaQian/司马迁 140-87ก่อนคริสตกาล) ในฐานะที่
เป็นนักบันทึกประวัติศาสตร์ผู้ยิ่งใหญ่ในรัชสมัยฮั่นอู่ตี้ของราชวงศ์ฮั่น กล่าวไว้ว่า

¹ฮ่องเต้ (皇帝, จักรพรรดิ/กษัตริย์)เป็นชื่อของผู้ปกครองสูงสุดในช่วงราชวงศ์ในประเทศจีนเพื่อให้
มีการสอดคล้องกับแบบเรียนประวัติศาสตร์จีน ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้คำว่าฮ่องเต้

“คนที่มีเชื้อชาติต้องรู้จักหนังสือบันทึกประวัติศาสตร์ ชุนชิว ซึ่งเขียนโดยซงจื้อ” (Sima Qian, 2016 :248) ในหนังสือจิวถึงชูส่วนเว่ยเจิง ซึ่งเป็นหนังสือบันทึกประวัติศาสตร์ที่มีบทบาทสำคัญของประเทศจีนเว่ยเจิงอัครมหาเสนาบดีสมัยราชวงศ์ฉิง ซึ่งเป็นทั้งนักคิดและนักการเมืองที่สำคัญในรัชสมัยของถังไท่จงผู้เป็นฮ่องเต้องค์ที่สองแห่งราชวงศ์ฉิง ซึ่งนับเป็นรุ่งเรืองที่สุดยุคหนึ่งในประวัติศาสตร์จีน ระบุว่า “ใช้ทองแดงเป็นกระจกจะแต่งตัวได้เรียบร้อย ใช้ประวัติศาสตร์เป็นกระจกจะรู้จักการปกครองประเทศให้มีการพัฒนาที่ยั่งยืน...” (Liu Xu, 2015:158) นอกจากประวัติศาสตร์แล้วจีนยังให้ความสำคัญกับการศึกษาซึ่งมีมาแต่โบราณ มีการกล่าวถึงคำว่า “การศึกษา” เป็นครั้งแรกในหนังสือเม่งจื้อ ด้วยข้อความว่า “คนที่มีความสามารถควรได้รับการศึกษา” (Wan LiHua, 2016: 12)

ระบบการศึกษาของประเทศจีนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งการศึกษาธิการของสาธารณรัฐประชาชนจีนกำหนด ให้ระบบการศึกษาของประเทศจีนเป็นระบบภาคบังคับ ซึ่งหมายถึง เด็กวัยเรียนทุกคนต้องเรียน 9 ปี แบ่งเป็นระดับประถมศึกษา 6 ปี และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีอายุระหว่าง 16 – 12 ปี เป็นช่วงเวลาที่สำคัญในการพัฒนาทางด้านสรีรวิทยา (Physiology) และจิตวิทยา (Psychology) เพราะในช่วงเวลานี้สรีรวิทยาและจิตวิทยาของนักเรียนมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว มีแนวโน้มที่จะยอมรับปัจจัยที่ไม่พึงประสงค์ได้ง่ายเช่น วัตถุนิยม สุขนิยม ประโยชน์นิยม จึงให้เรียนวิชาประวัติศาสตร์เพื่อให้รับรู้ถึงจิตวิญญาณแห่งชาติจีนและการสร้างค่านิยมหลักแบบสังคมนิยมจีนที่ถูกต้องมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น (Wang Yun, 1947:2)

2. แบบเรียนประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาของจีนปัจจุบัน

หนังสือแบบเรียนประวัติศาสตร์จีนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นฉบับเหว่ลู ที่เลือกมาวิเคราะห์ในครั้งนี้พิมพ์จากสำนักพิมพ์เหว่ลูซูหยวน ซึ่งเป็นสำนักพิมพ์ที่มีชื่อเสียงในด้านการพิมพ์หนังสือประวัติศาสตร์จีนโบราณ ผู้แต่งคือเหลียวจงซู (刘宗绪 / Liu Zongxu) ดิงชวงผิง (丁双平 / Ding Shuangping) และ หลิวหลินเซิง (刘林生 / Liu Linsheng) เริ่มใช้มาตั้งแต่ปี 2003 จนถึงปัจจุบัน มีทั้งหมด 6 เล่ม ประกอบด้วยประวัติศาสตร์จีน 4 เล่ม และประวัติศาสตร์โลก 2 เล่ม ในบทความนี้จึงนำมาวิเคราะห์ 4 เล่ม เฉพาะแบบเรียนประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2

ที่เป็นประวัติศาสตร์จีน โดยแบบเรียนนี้แต่งขึ้นตามหลักสูตร (teaching program) และมาตรฐานทางวิชาการ (academic benchmark) อันมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของแบบเรียนนี้ว่า เพื่อเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรมจีนและเรียนรู้วัฒนธรรมของต่างประเทศ การอยู่ร่วมกันในสังคม เสริมสร้างให้นักเรียนมีค่านิยมที่ถูกต้องดีงาม ชี้แนะแนวทางการค้นหาคำตอบในเรื่องที่นักเรียนต้องการเรียนรู้ (Liu Zongxu, 2003: 1: 1)

การแบ่งยุคของแบบเรียนประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของจีน ในหนังสือแบบเรียนได้แบ่งยุคประวัติศาสตร์เป็น 2 ยุคคือ

ก. ประวัติศาสตร์จีนยุคโบราณ (ราวปี 1.7 ล้าน-ค.ศ. 1840 ก่อนสงครามฝิ่น) ได้แก่

1. มนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ (ราวปี 1.7 ล้าน- 6,000 ก่อน)
2. ยุคตำนานจีน (ราวปี 4,000 ก่อน)
3. ราชวงศ์เซี่ย (ราวปี 2070-1600 ก่อนค.ศ.)
4. ราชวงศ์ซาง (ราวปี 1600- 1046 ก่อนค.ศ.)
5. ราชวงศ์โจวตะวันตก (ราวปี 1046-771 ก่อนค.ศ.)
6. ยุคชุนชิวจั้นกั๋ว (ราวปี 770-221 ก่อนค.ศ.)
7. ราชวงศ์ฉิน (ราวปี 221-206 ก่อนค.ศ.)
8. ราชวงศ์ฮั่น (ราวปี 206 ก่อนค.ศ.-ค.ศ. 220)
9. ยุคสามก๊กกับราชวงศ์เหนือ-ใต้ (ค.ศ. 220-589)
10. ราชวงศ์สุย (ค.ศ. 581-618)
11. ราชวงศ์ถัง (ค.ศ. 618-907)
12. ยุคห้าราชวงศ์สิบอาณาจักร(ค.ศ. 907-960)
13. ราชวงศ์ซ่งเหนือ (ค.ศ. 960-1127)
14. ราชวงศ์ซ่งใต้ (ค.ศ. 1127-1276)
15. ราชวงศ์หยวน (ค.ศ. 1271-1368)
16. ราชวงศ์หมิง (ค.ศ. 1368-1644)
17. ราชวงศ์ชิงก่อนสงครามฝิ่น (ค.ศ. 1644-1840)

ข. ประวัติศาสตร์จีนยุคใหม่ (ค.ศ. 1840 หลังสงครามฝิ่น -ปัจจุบัน)ได้แก่

1. ประวัติศาสตร์จีนยุคใกล้ (ค.ศ. 1840 หลังสงครามฝิ่น -1949)
2. ราชวงศ์ชิงหลังสงครามฝิ่น (ค.ศ. 1840-1911)
3. ยุคสาธารณรัฐจีน (ค.ศ. 1912 -1949)
4. ประวัติศาสตร์จีนยุคปัจจุบัน (ค.ศ. 1949-ปัจจุบัน)
5. สาธารณรัฐประชาชนจีน (ค.ศ. 1949-ปัจจุบัน)

จะเห็นได้ว่า หนังสือแบบเรียนเล่มนี้ได้รวมยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์เข้าด้วยกัน โดยถือว่าทั้งหมดเป็นประวัติศาสตร์ยุคโบราณของจีน ทำให้ยุคโบราณตามหนังสือแบบเรียนนี้มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนานมากถึง 1.7 ล้านปี ส่วนการเรียงลำดับของยุคโบราณจนถึงยุคใหม่ ได้ใช้การเรียงลำดับราชวงศ์ โดยเรียงตามลำดับของเวลาที่ราชวงศ์นั้นขึ้นมามีอำนาจทางการเมือง ส่วนเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งยุคโบราณกับยุคใหม่ของแบบเรียนนี้คือ ใช้ค.ศ. 1840 (สงครามฝิ่น) เป็นจุดเริ่มต้นของประวัติศาสตร์จีนยุคใหม่ นอกจากนี้ยังเป็นที่น่าสังเกตว่า ในประวัติศาสตร์จีนยุคใหม่ยังแบ่งย่อยเป็นประวัติศาสตร์จีนยุคใกล้กับประวัติศาสตร์จีนยุคปัจจุบันโดยใช้การสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นเกณฑ์ในการแบ่งยุคอีกด้วย

นอกจากนี้ ในวิธีการนำเสนอลักษณะสังคมจีน ยังปรากฏการจำแนกและอธิบายตามการแบ่งยุคแบบมาร์กซ์ ซึ่งแบ่งเป็น 5 แบบ คือ

1) สังคมดั้งเดิม ซึ่งในแบบเรียนประวัติศาสตร์เล่มแรก (2003: 1: 9) มีการระบุไว้ว่า “...ในสังคมดั้งเดิม กลุ่มบุคคลที่มีการผลิตและดำรงชีวิตร่วมกันที่เกิดจากความสัมพันธ์ทางสายเลือดคือระบอบโคตร (Clan commune system/ 氏族公社)...”

2) สังคมทาส ซึ่งในแบบเรียนประวัติศาสตร์ไม่ได้ใช้คำว่า “สังคมทาส” โดยตรง และได้ระบุไว้ในแบบเรียนประวัติศาสตร์เล่มแรก (2003: 1: 17) ว่า “สังคมราชวงศ์เซี่ยได้ปรากฏชนชั้น ทริพย์สินจะอยู่ในมือของเจ้าของทาสและขุนนาง พวกเขาตกขี่พลเรือนและทาส ทาสมีชีวิตที่น่าสังเวชไม่มีเสรีภาพในการดำรงชีวิต...” ซึ่งให้เห็นถึงสังคมจีนที่มีทาส ซึ่งถูกกดขี่จากเจ้าของทาสและขุนนาง

3) สังกมศักดิ์นา เป็นที่น่าสังเกตว่าในแบบเรียนประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของจีนไม่มีคำว่า “สังกมศักดิ์นา” แต่เรียกช่วงเวลานี้ว่า “ระบบรัฐรวมศูนย์อำนาจ” เช่นในแบบเรียนเล่มที่ 2 (2003: 2: 8) มีเนื้อหาว่า “ในช่วงต้นราชวงศ์ถังได้ใช้ระบบซานเส็งลิวบู (三省六部) ส่งเสริมศูนย์อำนาจของรัฐ” เป็นต้น ซึ่งอาจมาจากสังกมศักดิ์นาในภาษาจีนมีความหมายทางด้านลบ และแบบเรียนมีการอธิบายเรื่องราวกับยุคที่เป็นสังกมศักดิ์นาโดยการเน้นความเจริญทางอารยธรรมจีน

4) สังกมกึ่งศักดิ์นากิ่งอาณานิคม ซึ่งในแบบเรียนประวัติศาสตร์เล่มที่ 3 (2003: 3: 5) มีการระบุว่า “สงครามฝิ่นทำให้จีนเริ่มกลายเป็นสังกมกึ่งอาณานิคมและกึ่งศักดิ์นา เป็นจุดเริ่มต้นของประวัติศาสตร์จีนสมัยใหม่”

5) สังกมนิยม ซึ่งในแบบเรียนประวัติศาสตร์จีนมีการกล่าวถึงเป็นหลายครั้ง เช่น ในแบบเรียนประวัติศาสตร์เล่มที่ 4 (2003: 4:1) มีการกล่าวว่า “การก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นเหตุการณ์ที่ยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์จีนสมัยใหม่นับเป็นชัยชนะของการปฏิวัติประชาธิปไตยใหม่ของจีน...จีนได้เข้าสู่ยุคใหม่ของการปฏิรูปสังคมนิยม” และในแบบเรียนประวัติศาสตร์เล่มที่ 4 (2003: 4: 71) “กันยายน ค.ศ. 1997 ทฤษฎีตั้งเสี่ยวผิงจัดตั้งขึ้นเป็นทฤษฎีนำทางของพรรคคอมมิวนิสต์จีน...ผลักดันการสร้างสังคมนิยมที่มีลักษณะเฉพาะของจีนในศตวรรษที่ 21 ” เป็นต้น

จากข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า ในแบบเรียนประวัติศาสตร์มีการอธิบายสังกมจีนตามแนวคิดของมาร์กซ์ที่ชัดเจนใน 3 ยุค คือสังกมดั้งเดิม สังกมกึ่งศักดิ์นากิ่งอาณานิคม และสังคมนิยม และเป็นที่น่าสังเกตว่าแบบเรียนมีคำว่า “ทาส” แต่ไม่ใช่คำว่า “สังกมทาส” เป็นที่น่าสังเกตที่ว่าแบบเรียนมีการใช้คำว่า “ระบบรัฐรวมศูนย์อำนาจ” เพื่ออธิบายสังกมศักดิ์นาเนื่องจากแบบเรียนมีการอธิบายเรื่องราวกับยุคที่เป็นสังกมศักดิ์นาเป็นการเน้นความเจริญทางอารยธรรมจีน

โครงสร้างของแบบเรียนประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของจีน

ในการนำเสนอเนื้อหาและกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน แบบเรียนประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของจีนใช้ระบบบท ประกอบด้วยบทใหญ่ที่เรียกว่าบท บทย่อยที่เรียกว่าบทเรียน บททวนบท ตารางลำดับของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์และในหนึ่งบทใหญ่แยกออกเป็นบทย่อยต่างๆ แต่ละบทย่อยประกอบด้วย

ข้อบท เนื้อหา เกร็ดความรู้ การทบทวนความรู้เพื่อเตรียมเข้าสู่เนื้อหาบทต่อไป คำถาม
ท้ายบท/แบบฝึกหัด/การลงมือทำ/เสริมสร้างความรู้ (ดูรายละเอียดในหัวข้อ 2.1)

วีรชนในแบบเรียนประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของจีนปัจจุบัน

1. วีรชนที่ได้รับการยกย่องในแบบเรียนประวัติศาสตร์

แบบเรียนนี้มีการระบุชื่อและเรื่องราวของวีรชนตั้งแต่สมัยโบราณถึงปัจจุบันเป็นจำนวนมาก โดยมีการระบุชื่อบุคคลสำคัญในหัวข้อต่างๆ ทำให้ทราบชัดเจนว่าเป็นการยกย่องบุคคลเหล่านี้ให้เป็นที่จดจำของนักเรียน อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าการเขียนถึงบุคคลสำคัญในช่วงการปฏิวัติเข้าสู่ประเทศจีนสมัยใหม่และการพัฒนาการปกครองจีนมาจนถึงปัจจุบันส่วนใหญ่ กลับเลือกตั้งหัวข้อด้วยชื่อผลงานเด่นหรือแนวคิดสำคัญแทนการระบุชื่อบุคคลสำคัญที่เป็นเจ้าของผลงาน/แนวคิดดังกล่าว ดังนั้นในการรวบรวมรายชื่อวีรชนที่ปรากฏในแบบเรียนทั้งสี่เล่มมาจัดทำเป็นตารางที่ 1 ผู้วิจัยจึงได้ใส่ชื่อบุคคลในวงเล็บเพื่อให้ผู้อ่านทราบว่าผลงาน/แนวคิดนั้นๆ เป็นของบุคคลใด

ตารางที่ 1 วีรชนที่ปรากฏในแบบเรียนประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของจีน

ยุคสมัย	วีรชน	ตำแหน่ง (จำนวน/คน)	จำนวนหน้า	กลุ่ม	เพศ
ยุคโบราณ	เหยียนตี้หวงตี้และซืออู่	ฮ่องเต้(3)	2.5	1	ชาย
	ซันร้งระหว่างเหยยาซุ่น	ฮ่องเต้(2)	1.5	1	ชาย
	อวีผู้สร้างราชวงศ์เซี่ย	ฮ่องเต้(1)	1.5	1	ชาย
	ซังทังผู้ล้มล้างเซี่ย	ฮ่องเต้(1)	1.5	1	ชาย
	โจวเหวินหวังส่งกองทัพไปปราบปรามโจ้วหวัง	ฮ่องเต้(1)	1.5	1	ชาย
ยุคสมัยใหม่	การปฏิรูประบบการปกครองของซางหยาง	ผู้ปฏิรูปทางการเมือง(1)	1.5	3	ชาย
	ซงจื้อสร้างสำนักคิดขงจื้อ	นักปรัชญา/นักคิด(1)	1.5	6	ชาย
	จินซีฮ่องเต้รวบรวมทงรัฐ	ฮ่องเต้(1)	5	1	ชาย
	เงินเซ็งและอู่ก่วงการลุกขึ้นต่อสู้	ผู้นำการจลาจลของชาวนา (2)	1.5	3	ชาย
	จาง เซียนไปซือวี	ผู้เปิดเส้นทางติดต่อโลกภายนอก (1)	4	5	ชาย

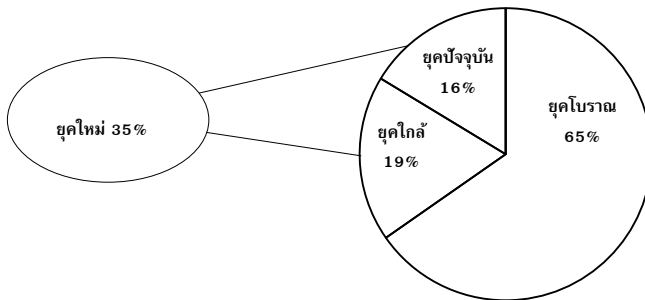
ตารางที่ 1 วีรชนที่ปรากฏในแบบเรียนประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของจีน (ต่อ)

ยุคสมัย	วีรชน	ตำแหน่ง (จำนวน/คน)	จำนวนหน้า	กลุ่ม	เพศ
	หมอบที่มีชื่อเสียงจางจิ้งจั้งและหัวถั่ว	แพทย์แผนจีน (2)	2.5	7	ชาย
	ลือจี้กับซือหม่า เซียน	นักประวัติศาสตร์ (1)	1.5	7	ชาย
	ปฏิรูปของเซียวเหวินตี้เว่ยเหเนื่อ	ฮ่องเต้ (1)	2	1	ชาย
	จู่ซ่งจือกับพาย (ค่าคงตัวทางคณิตศาสตร์)	นักคณิตศาสตร์ (1)	1.5	2	ชาย
	หวังซีจือกับบู๋ซำยจือ	จิตรกร (2)	1	7	ชาย
	ช่านสวรรค (ถังไท่จง)	ฮ่องเต้ (1)	2	1	ชาย
	อู่เจ๋อเทียน	ฮ่องเต้ (1)	2	1	หญิง
	พระภิกษุเจี้ยนเงินไปตะวันออกเพื่อเผยแพร่พระพุทธศาสนา	พระภิกษุ (1)	1	5	ชาย
	เสวียนจั้งไปซีโหยว	พระภิกษุ (1)	2.5	5	ชาย
	เจิงฮี้ลิ่งวัดเส้นเมริเดียน	นักดาราศาสตร์ (1)	1	2	ชาย
	เยว่เฟยต่อต้านทัพจิน	แม่ทัพ (1)	3	4	ชาย
	เจงกิสข่านสร้างเอกภาพมองโกล	ฮ่องเต้ (1)	1	1	ชาย
	ปี่เซิงประดิษฐ์การพิมพ์ด้วยตัวเรียงพิมพ์	นักประดิษฐ์ (1)	1	2	ชาย
	เจิ้งเหอสำรวจทะเลตะวันตก	นักเดินเรือนักการทูต (1)	2.5	5	ชาย
	ซีจี้กวางต่อสู้อู๋โค่ว	แม่ทัพ (1)	1.5	4	ชาย
เจิ้งเจิงงฮยัดได้หัวนกลีบบิ้นมา	แม่ทัพ (1)	1.5	4	ชาย	
ยุคใกล้	หลินเจ้อสรีการเผาฝิ่นที่หูเหมิน	ข้าราชการ (1)	1.5	4	ชาย
	จ้วงฉงฮยัดมณฑลชินเจียงกลับคืนมา	ข้าราชการ (1)	1.5	4	ชาย
	การปฏิรูประบอบการปกครองอู่ซื่อ (คางโหย่วเหวย)	นักการปฏิรูป นักการเมือง (1)	5	3	ชาย
	การปฏิวัติซินไฮ่(ซุนยัตเซ็น)	ผู้บุกเบิกการปฏิบัติ ประชาธิปไตย (1)	6	3	ชาย
	การแพร่กระจายของลัทธิมาร์กซ์กับการจัดตั้งองค์กรแรกของพรรคคอมมิวนิสต์จีน(เหมาเจ๋อตง โจวเอินไหล)	นักการปฏิวัติ (2)	3	3	ชาย
	จางเทียนไยว้กับรถไฟจากปักกิ่งไปจางเจียกู่	วิศวกรรถไฟจีน(1)	1.5	2	ชาย
	เฟิงหฺรูและการผลิตเครื่องบิน	นักวิทยาศาสตร์(1)	1	2	ชาย
	โหวเต๋อป่างกับไซเตียมคาร์บอนเนต	ผู้เชี่ยวชาญด้านเคมี(1)	1	2	ชาย

ตารางที่ 1 วีรชนที่ปรากฏในแบบเรียนประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของจีน (ต่อ)

ยุคสมัย	วีรชน	ตำแหน่ง (จำนวน/คน)	จำนวนหน้า	กลุ่ม	เพศ
ยุคปัจจุบัน	นักคิดเว่ยหยวนและเหียนฟู	นักคิด นักการเมือง (2)	1	6	ชาย
	การเกิดขึ้นของพรรคคอมมิวนิสต์จีนบทบาทในการปฏิวัติประชาธิปไตยใหม่ ; สงครามต่อต้านญี่ปุ่น;พิธีก่อตั้งประเทศ ; แนวคิดเหมาเจ๋อตง	ผู้นำสาธารณรัฐประชาชนจีน(ข้า)	7	3	ชาย
	การปลดปล่อยทางความคิดใช้การปฏิบัติเป็นเครื่องวัดความถูกต้องของสังคมนิยม ; การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหลักการปฏิรูปเศรษฐกิจ;การปลดปล่อยกำลังการผลิต; เปิดประเทศ; หนึ่งประเทศสองระบอบ (เติ้งเสี่ยวผิง)	ผู้นำสาธารณรัฐประชาชนจีน (1)	11	3	ชาย
	โจวเอนไหลปรับเศรษฐกิจ	ผู้นำสาธารณรัฐประชาชนจีน (ข้า)	3	3	ชาย
	เฉียนเสว่เซิน และ เติ้งเจี๋ยเซี่ยน	นักวิทยาศาสตร์ (2)	1	2	ชาย
	หยวนหลงผิง	นักวิทยาศาสตร์ (1)	1	2	ชาย

ตารางที่ 2 บุคคลสำคัญแต่ละยุคสมัยในแบบเรียนประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของจีน

จากตารางข้างต้นพบว่าบุคคลสำคัญในแบบเรียน มีทั้งหมด 47 คน ใน 47 คนนี้ มีเพศชาย 46 คน เพศหญิงเพียง 1 คน และสามารถจัดจำแนกตามสถานภาพหรือผลงานที่ได้รับยกย่องได้เป็น 7 กลุ่ม ตามตารางต่อไปนี้ (เรียงตามจำนวนบุคคลสำคัญในแต่ละกลุ่มจากมากไปน้อย)

ตารางที่ 3 กลุ่มบุคคลสำคัญในแบบเรียนประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของจีน

ประเภท	กลุ่มบุคคลสำคัญ	จำนวนบุคคลสำคัญ (%)		จำนวนหน้า (%)	
		จำนวน	เปอร์เซ็นต์	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
1	ฮ่องเต้	13	28%	20.5	22%
2	นักวิทยาศาสตร์/ผู้สร้างนวัตกรรมทางเทคโนโลยี	9	19%	9	10%
3	ผู้นำปฏิรูป/ผู้นำปฏิวัติ/ผู้นำทางการเมือง/ ผู้นำจลาจล	8	17%	38	40%
4	ผู้ปกป้องแผ่นดิน/ทหาร/ข้าราชการ	5	11%	9	10%
5	ผู้เปิดเส้นทางติดต่อโลกภายนอก	4	8%	10	11%
6	นักปรัชญา/นักคิด	3	6%	2.5	3%
7	อื่นๆ	5	11%	4	4%

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่า แบบเรียนประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของจีนให้ความสำคัญกับวีรชนยุคโบราณมากที่สุดถึง 65% จากวีรชนทั้งหมดและมีการเขียนถึงวีรชนกลุ่มฮ่องเต้จำนวนมากที่สุด (13 คน) สำหรับบทความนี้ผู้วิจัยไม่สามารถวิเคราะห์วีรชนให้ครบทุกท่านได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกบุคคลที่แบบเรียนอุทิศจำนวนหน้าประวัติศาสตร์ให้มากที่สุดในกลุ่มฮ่องเต้จีนยุคโบราณเป็นกรณีศึกษาคือ จินฮงเต้ ซึ่งเป็นฮ่องเต้แห่งราชวงศ์แรกในประวัติศาสตร์จีนและเป็นบุคคลที่มีเนื้อหามากที่สุดถึง 5 หน้าปรากฏในแบบเรียนประวัติศาสตร์ยุคโบราณที่อยู่ในเล่มแรกบทที่ 3 “การสร้างประเทศที่มีเอกภาพ” และบทเรียนย่อยที่ 13 “สิ้นสุดของทหกรัฐและการรวบรวมแผ่นดินจีน” โดยมีโครงสร้างดังนี้

บทที่ 3 การสร้างและรวบรวมทงรัฐ

บทเรียนที่ 13 การสิ้นสุดของทงรัฐและการรวบรวมแผ่นดินจีน

1. ฉินหวังอิ่งเจิ้งรวบรวมทงรัฐ
2. การสร้างระบบการรวมศูนย์อำนาจรัฐ
3. ชูถงเหวินเซอถงกู่ย (书同文, 车同轨)
4. การเผาตำราการฝังบัณฑิต
5. สร้างกำแพงเมือง
6. เกร็ดความรู้
7. ทบทวนความรู้และเข้าสู่เนื้อหาบทต่อไป
8. การอภิปราย
9. แบบฝึกหัด

2. การเขียนจีนสี่ฮ่องเต้ในแบบเรียนประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของจีนปัจจุบัน

จีนสี่ฮ่องเต้ (259–210 ก่อนค.ศ.) เป็นผู้ก่อตั้งราชวงศ์ฉินซึ่งเป็นราชวงศ์แรกในประวัติศาสตร์จีน นักคิดราชวงศ์หมิงลี่จื่อ (李贽) เรียกจีนสี่ฮ่องเต้ว่า “เฉียนกู่สี่เต้” ซึ่งหมายถึงฮ่องเต้ที่โดดเด่นที่สุดในประวัติศาสตร์จีน (Lv SiMian, 2015: 521) พระองค์นามสกุลฉิง ชื่อเจิ้ง เป็นพระราชโอรสของจวงเซียงหวัง (秦庄襄王) ชาวฮั่น (ชาวฮั่นในสมัยนั้นถูกเรียกกันว่าชาวหัวเซียจู่) เกิดในซานตง (邯鄲, เป็นชื่อสถานที่อยู่มณฑลเหอเป่ย์) ซึ่งเป็นเมืองหลวงของรัฐเจ้าเมื่อปี 247 ก่อนคริสตกาลฉินหวังอิ่งเจิ้งรับมงกุฎขณะอายุเพียง 13 ปี จากนั้นในช่วงปี 230 ถึง 221 ก่อนคริสตกาลได้รวมรัฐทวน รัฐเจ้า รัฐเว่ยรัฐฉู่ รัฐเยี่ยนและรัฐฉี สร้างเป็นอาณาจักรที่มีเชื้อชาติฮั่นเป็นประชากรหลักและมีความสามัคคีหลายชาติพันธุ์ ปกครองโดยราชวงศ์ฉิน ตั้งเมืองหลวงที่เซียนหยาง (咸阳) และเมื่อปี 210 ก่อนคริสตกาลระหว่างทางไปตะวันออก จีนสี่ฮ่องเต้เสียชีวิตที่ซาฮิว (沙丘, ปัจจุบันอยู่มณฑลเหอเป่ย์) เนื่องจากจีนสี่ฮ่องเต้คิดว่าเขามีเกียรติยศสูงกว่าสามราชาห้าพระมหากษัตริย์ (三皇五帝 เป็นคำเรียกของจีนโบราณหมายถึงผู้นำชนเผ่าหรือผู้ปกครองที่เคยมีผลงานโดดเด่นต่อสังคมจีน มิได้เจาะจงว่าเป็นคน/องค์ใด) จึงสถาปนาชื่อเรียกพระองค์เองเป็น “ฮ่องเต้”

จากการศึกษาพบว่า การเขียนเกี่ยวกับจีนซีฮ่องเต้ในแบบเรียนประวัติศาสตร์ มีประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1) ชีวิตประวัติของจีนซีฮ่องเต้

ในแบบเรียนนี้ได้นำเสนอความสำเร็จของจีนซีฮ่องเต้ใน 3 ประเด็นได้แก่

ประเด็นแรกจีนซีฮ่องเต้รวมหกรัฐด้วยเวลาราว 10 ปี ดังความว่า “ปลายยุคจ้านกั๋ว ประชาชน (ทั้งหกรัฐ) มุ่งหวังให้เกิดความสงบสุข อิงเจิ้งได้รวม 6 รัฐเมื่อปี 221 ก่อนคริสตกาลใช้เวลาเป็น 10 ปีสร้างราชวงศ์ฉินขึ้นและตั้งเมืองหลวงที่เซียนหยาง” (Liu ZongXu, 2013: 1:57) ความสำเร็จนี้ได้รับการนำเสนอว่าเป็นจุดสิ้นสุดของสถานการณ์การแบ่งดินแดนจีนเป็นแคว้นแคว้นอิสระที่เรียกว่า อาณาจักรจูโหว (诸侯国, จูโหวคือเจ้านคร) ซึ่งมีมากกว่า 500 ปี นับจากยุคชุนชิวและสถาปนาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเป็นครั้งแรกของดินแดนจีน โดยชี้ให้เห็นว่าความขัดแย้งตั้งแต่ยุคชุนชิวกับยุคจ้านกั๋วได้นำภัยพิบัติมาสู่ประชาชน ขณะที่ประชาชนต้องการความสงบสุขและความเยียบสงบ อันเป็นการสอดแทรกอุดมการณ์เอกภาพแห่งชาติไว้อย่างชัดเจน

ในการเขียนถึงจีนซีฮ่องเต้แบบเรียนยังได้เน้นบทบาทสำคัญและความกล้าหาญของจีนซีฮ่องเต้ด้วยบทกวี ดังเนื้อหา “มีกวีเขียนบทกวีสรรเสริญว่า ฉินหวังอิงเจิ้งรวมหกรัฐ ด้วยพลังเหมือนเสือดาบของท่านสามารถตัดเมฆ ทุกรัฐมาทางตะวันตกเพื่อส่งบรรณาการให้รัฐฉิน” (Liu ZongXu, 2013: 1:57) แต่ในเวลาเดียวกันได้มีการตั้งคำถามให้นักเรียนพิจารณาการรวบรวมหกรัฐว่าไม่ใช่ผลงานของจีนซีฮ่องเต้เพียงคนเดียว ดังระบุว่า “ราชวงศ์ฉินได้รวมหกรัฐเป็นผลงานของจีนซีฮ่องเต้คนเดียวหรือเปล่า?” (Liu ZongXu, 2013: 1:57) รวมถึงมีการสอดแทรกว่าพื้นฐานการรวมหกอาณาจักรมาจากความเจริญของราชวงศ์ฉินที่ผู้ปกครองรุ่นก่อนจีนซีฮ่องเต้สร้างขึ้น การรวมหกรัฐเป็นรัฐฉินนี้เป็นผลพวงของการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ ดังเนื้อหาที่ว่า “หลังจากการปฏิรูประบบการปกครองของขางหยางรัฐฉินมีความเข้มแข็งมากขึ้นและได้ผนวกดินแดนเพื่อนบ้านอย่างต่อเนื่อง” (Liu ZongXu, 2013: 1: 57)

กล่าวโดยสรุป การเขียนถึงจีนซีฮ่องเต้ในแบบเรียนประวัติศาสตร์เล่มนี้ได้เขียนถึงความสำคัญของจีนซีฮ่องเต้ในการรวมหกรัฐเป็นหนึ่งเดียวแต่ได้เน้นย้ำว่าการรวมหกรัฐนี้ไม่ใช่ผลงานของจีนซีฮ่องเต้คนเดียว

ประเด็นที่ 2 จินซีฮ่องเต้สร้างระบบฮ่องเต้หลังจากรวมหกรัฐ ดังเนื้อหาว่า “อึ้งเจิ้งทำไมถึงเลือกใช้คำว่าฮ่องเต้แทนคำว่า “หวัง王” (พระมหากษัตริย์): ก่อนราชวงศ์ฉินหวังเป็นชื่อของผู้ปกครองสูงสุดฉินหวังอึ้งเจิ้งคิดว่าความสำเร็จของตัวเองมีเกินผู้ปกครองก่อนหน้าทั้งหมดคำว่าหวังไม่สามารถแสดงความสง่างามและความน่าเคารพนับถือ จึงเปลี่ยนหวังเป็นฮ่องเต้ และคิดว่า ราชบัลลังก์ของราชวงศ์ฉินจะสืบทอดต่อไปทุกศตวรรษ ตัวเขาเองเป็นฮ่องเต้คนแรกจึงเรียกว่าซีฮ่องเต้ (ซีเป็นออกเสียงในภาษาจีนซึ่งหมายถึงจุดเริ่มต้น) ลูกหลานคนจีนจึงเรียกท่านว่า จิ้น (ฉิน) ซีฮ่องเต้” (Liu ZongXu, 2013: 1: 58) เป็นการนำเสนอว่าจินซีฮ่องเต้ประเมินความสำเร็จของตนเองสูงกว่าผู้ปกครองจีนในช่วงก่อนหน้าทั้งปวง ผ่านการสถาปนาคำว่า “ฮ่องเต้” แทน “หวัง” ตลอดจนการสร้างคำศัพท์เฉพาะของฮ่องเต้คือ “เจิ้น (朕, คำเรียกแทนตัวเองของฮ่องเต้)” กับ “สี่ (玺พระราชลัญจกรหรือตราประจำพระองค์)” ดังเนื้อหาว่า “เริ่มต้นจากจินซีฮ่องเต้เจิ้นกลายเป็นคำที่ใช้ได้เฉพาะองค์ฮ่องเต้เท่านั้น บุคคลอื่นห้ามใช้ เพื่อแสดงเอกลักษณ์สถานะสูงสุดของฮ่องเต้ก่อนราชวงศ์ฉินสี่สามารถใช้ได้ทุกคนจนถึงราชวงศ์ฉิน เพียงแต่สี่ของฮ่องเต้สามารถเรียกได้ว่าสี่ และทำด้วยหยก” (Liu ZongXu, 2013: 1: 58) หรือกล่าวได้ว่าเป็นการนำเสนอถึงความหยิ่งยโสของพระองค์

ทั้งนี้มีการระบุว่า จินซีฮ่องเต้ดำเนินระบบการปกครองแบบขางหยางที่เป็น การปกครองด้วยกฎหมายที่รุนแรงโดยยกเลิกระบบเฟินเฟิง (分封制 เป็นระบบที่แบ่งอำนาจปกครองด้วยคุณธรรมของผู้ปกครอง) ดำเนินระบบการปกครองแบบขางหยางซึ่งส่งเสริมการปกครองอย่างเป็นเอกภาพของราชวงศ์ฉิน จึงเท่ากับเป็นการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของจินซีฮ่องเต้ในการสร้างความยิ่งใหญ่ของราชวงศ์ฉินควบคู่กับการชี้ให้เห็นถึงการปกครองแบบเผด็จการของจินซีฮ่องเต้ด้วย

ประเด็นที่ 3 การเผาตำราการฝังบั้นทิด ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่นักประวัติศาสตร์จีนโดยทั่วไปถือว่าเป็นความผิดพลาดที่ร้ายแรงที่สุดของจินซีฮ่องเต้ และทำให้เกิดการสูญเสียชีวิตวัฒนธรรมจีนดั้งเดิมครั้งใหญ่โดยเฉพาะวัฒนธรรมขงจื้อ ในแบบเรียนนี้ได้นำเสนอทำนองเดียวกันว่า “การเผาตำราการฝังบั้นทิดทำให้เกิดการสูญเสียชีวิตเป็นขนาดใหญ่ทางความคิดและวัฒนธรรมของประเทศจีนโบราณ” (Liu Zongxu, 2003: 1: 59)

ทว่า แบบเรียนได้กล่าวถึงเป้าหมายการเผาตำราการฝังบัณฑิตของจีนซึ่งอดีตคือ “เพื่อเสริมสร้างการควบคุมอุดมการณ์” ดังเนื้อหาว่า “เพื่อเสริมสร้างการควบคุมอุดมการณ์จีนซึ่งอดีตสั่งให้นอกจากรัฐบาลจีนแล้ว คนทั่วไปสามารถเก็บรวบรวมหนังสือประวัติศาสตร์ แพทยศาสตร์ ดวงชะตา ปกุดต้นไม้เท่านั้น และฝังบัณฑิตที่วิจารณ์เขาหลายร้อยคนการเผาตำราการฝังบัณฑิตทำให้เกิดสูญเสียนานใหญ่ทางความคิดและวัฒนธรรมของประเทศจีนโบราณ” (Liu Zongxu, 2003: 1: 59) อันเป็นไปความต้องการของราชวงศ์ฉินเพื่อสร้างระบบการเมืองเผด็จการ จึงทำให้นักเรียนเข้าใจถึงสาเหตุของการเกิดขึ้นของเหตุการณ์นี้ ซึ่งสอดคล้องกับอุดมการณ์มาร์กซ์ อุดมการณ์เป็นเรื่องโครงสร้างส่วนบนชนชั้นที่ควบคุมพลังการผลิตเป็นชนชั้นที่ควบคุมการผลิตทางจิตวิญญาณ (Central Compilation and Translation Bureau, 2013: 82) การสร้างอุดมการณ์ชาติเป็นเรื่องของผู้ปกครองแต่ละท่านพยายามที่จะทำ ความผิดพลาดอยู่ที่วิธีการดำเนินการสร้างอุดมการณ์คือฆ่าคนที่ไม่เห็นด้วย

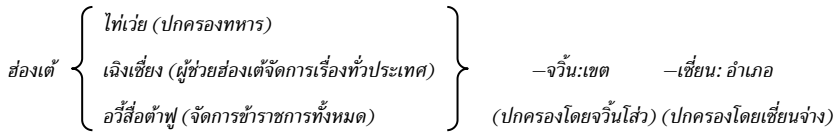
2) มาตรการทางการปกครองของจีนซึ่งอดีต

แบบเรียนนี้มุ่งเน้นนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับมาตรการทางการปกครองของจีนซึ่งอดีต 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นแรก มาตรการการปกครองทางการเมืองของจีนซึ่งอดีตคือสร้างระบบรวมศูนย์อำนาจของรัฐ ดังเนื้อหาว่า “ฉินหวังอิ่งเจิ้งสร้างตำแหน่งผู้ถือครองอำนาจศูนย์กลาง คือ เจิงเซียงไท่เว่ย อวี๋สี่ต้าฟู เรียกรวมกันว่าซานกง (三公) ในท้องถิ่นมีการจัดตั้งเป็นแคว้น กับ อำเภอซึ่งผู้ปกครองคือกวางลี่ เป็นขุนนางระดับกลางและระดับท้องถิ่นได้รับการแต่งตั้งจากฮ่องเต้” (Liu ZongXu, 2013 (1) :58) ระบบรวมศูนย์อำนาจเป็นระบบการปกครองศักดินาที่สำคัญของประเทศจีน ที่สร้างขึ้นบนพื้นฐานแนวคิดลัทธินิตินิยม (legalism 法家) จัดตั้งระบบแห่งชาติขึ้นคือระบบการรวมศูนย์อำนาจแบบอำนาจอยู่ในมือฮ่องเต้

แผนผังแสดงระบบการปกครองแบบระบบการรวมศูนย์อำนาจของรัฐบาลวงศ์ฉิน

จีนซีฮ่องเต้ต้องการส่งเสริมการปกครองของตัวเองจึงสร้างระบบการรวมศูนย์อำนาจซึ่งเป็นระบบที่ใช้ถึงสมัยราชวงศ์ถัง และเป็นระบบที่มีผลต่อการพัฒนาประวัติศาสตร์จีนในระยะเวลายาวนาน นับเป็นความสำเร็จของจีนซีฮ่องเต้ อย่างไรก็ตามแม้ระบบการรวมศูนย์อำนาจของรัฐมีประโยชน์ต่อการจัดตั้ง การสนับสนุนและการพัฒนาของรัฐศักดินาที่มีหลากหลายชาติพันธุ์ เป็นประโยชน์ต่อการรักษาความสามัคคีและบูรณภาพแห่งดินแดนของประเทศ สามารถจัดการทรัพยากรมนุษย์วัสดุและการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพและร่วมกิจกรรมการผลิตขนาดใหญ่ได้อย่างรวดเร็ว มีประโยชน์ต่อการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมระหว่างภูมิภาคต่างๆ แต่ระบบนี้อาจทำให้เกิดระบอบเผด็จการง่าย จึงมีการนำเสนอผลด้านล่างว่า “จีนซีฮ่องเต้ปกครองอย่างโหดร้ายกฎหมายกำหนดโทษรุนแรง เก็บภาษีหนักการรับราชการทหารแรงงานเกณฑ์มากเกินไปประชาชนมีแต่ความทุกข์ยาก” (Liu ZongXu, 2013: 1: 62) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการปกครองประเทศไม่สามารถใช้ลัทธิเดียวได้ สอดคล้องกับแนวคิดของเหมาเจ๋อตง ที่มุ่งให้มีการส่งเสริมความหลากหลายของความคิดทางวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับการเมืองและเศรษฐกิจ รูปแบบความคิด ที่แตกต่างกันและรูปแบบในการพัฒนาของเสรีภาพความคิดด้านวิทยาศาสตร์ที่แตกต่างกันสามารถส่งเสริมการพัฒนาของประเทศ (Wu Jianguo, 1993: 130-131)

ประเด็นที่ 2 มาตรการการปกครองทางวัฒนธรรมและการปกครองทางเศรษฐกิจของเวิน เซอถงกู่ย เพื่อส่งเสริมความสามัคคีแห่งชาติ ซูงเงินและเซอถงกู่ย หมายถึงมาตรการบังคับให้ชาวจีนทั้งหมดใช้ภาษา เงินตรา หน่วยนับน้ำหนักและมาตรวัดต่างๆ รวมถึงขนาดถนน เหมือนกันทั่วประเทศ จากเดิมในยุคจ้านกั๋ว ภาษาเงินตราน้ำหนักและมาตรการชั่งน้ำหนักของแต่ละประเทศไม่เหมือนกัน ซูงเงิน

ได้รับยกย่องว่าเป็นความสำเร็จสูงสุดของจีนซึ่งองค์ที่ทำให้ประชาชนได้ศึกษารู้อเรื่อง และเพิ่มความสะดวกในชีวิตประจำวันสมัยนั้น ดั่งเนื้อหา “จีนซึ่งองค์สั่งให้ในระดับชาติ ต้องใช้ภาษาส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างภูมิภาคต่าง ๆ ช่วยประสานความสามัคคีแห่งชาติ” (Liu Zongxu, 2003: 1: 58) และได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับคำสั่งของจีนซึ่งองค์ว่า เป็นไปเพื่อทำให้ประชาชนเข้าใจตัวอักษรได้ง่าย ดั่งเนื้อหา “จีนซึ่งองค์มีคำสั่งว่า การทำให้ตัวอักษรเข้าใจง่าย ให้ใช้ตัวอักษรของประเทศจีนเป็นตัวอักษรมาตรฐานกำหนดให้ประชาชนแห่งชาติใช้ตัวอักษรนี้ และตั้งชื่อแบบอักษรนี้ว่าเสี่ยวจ้วน และอนุญาตให้ใช้แบบอักษรที่ประชาชนนิยมใช้ที่เรียกว่าลี้ซู่...ช่วยประสานความสามัคคีแห่งชาติ” (Liu Zongxu, 2003: 1: 58)

เช่นเดียวกับคำสั่งให้ใช้เงินตรา มาตรฐานวัด ล้อขนาดเท่ากันทั่วประเทศควบคู่กับการสร้างถนนที่เริ่มต้นจากเซียนหยางไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ภายในประเทศ เพื่อสะดวกทางการขนส่ง ดั่งเนื้อหา “จีนซึ่งองค์สั่งให้ในระดับชาติต้องใช้เงินตรา น้ำหนักและ ความกว้างของถนน เหมือนกัน มาตรการเหล่านี้ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนด้านเศรษฐกิจระหว่างภูมิภาคต่าง ๆ ช่วยประสานความสามัคคีแห่งชาติ...ให้คำสั่งว่าเงินทองแดงที่ประเทศจีนใช้เดิมที่เป็นวงกลมหลุมสี่เหลี่ยมเป็นเงินแห่งชาติ และในเงินทองแดงนี้มีเขียนกันว่าป๋นเหลียง (半两) โดยเรียกกันว่าฉินป๋นเหลียง (秦半两)” (Liu Zongxu, 2003: 1: 58) ซึ่งเป็นมาตรการที่สามารถช่วยในการปกครองประเทศ นับเป็นความสำเร็จที่จีนซึ่งองค์สร้างขึ้นและคงอยู่คู่กับประวัติศาสตร์จีนมากกว่าสองพันปีโดยเฉพาะภาษา โดยมีการตอกย้ำความสำคัญนี้ในคำถามท้ายบทว่า “คิดว่าถ้าจีนซึ่งองค์ไม่ได้รวมภาษา เงินใช้ จะเกิดอะไรขึ้น ” (Liu Zongxu, 2003: 1:60)

ประเด็นที่ 3 มาตรการการปกครองทางทหารคือ จีนซึ่งองค์ครอบงำพื้นที่แถบเหอเท่า (河套เมืองโบราณในราชวงศ์ฉิน) จากการยึดครองของโงงหนู (匈奴เป็นกลุ่มชนโบราณซึ่งเป็นพวกเร่ร่อนนอกกำแพงเมืองและรวมตัวกันอยู่ทางภาคเหนือของประเทศจีน) ดั่งเนื้อหา “เพื่อขจัดภัยคุกคามของชาวโงงหนูภาคเหนือจีนซึ่งองค์ส่งทหารนายพลเหมิงเถียนพากองทัพไปโจมตี ครอบงำพื้นที่ที่เหอเท่า ซึ่งถูกโงงหนูยึดครองเพื่อป้องกันไม่ให้โงงหนูไปทางทิศใต้อีกครั้ง” (Liu ZongXu, 2013: 1: 59-60) และสร้างกำแพงเมือง ซึ่งเป็นผลงานก่อสร้างที่มีชื่อเสียงที่สุดของประเทศจีน รู้จักกัน

ในนาม กำแพงเมืองจีน การสร้างกำแพงเมืองคือเพื่อการปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของ
คนในชายแดนทางเหนือมีจุดประสงค์เพื่อลดภาระของประชาชนตั้งเนื้อหา “สร้างขึ้น
กำแพงเมืองจากทิศตะวันตกทลันเหยาจุดเริ่มต้น ตะวันออกไปถึงเหลี่ยมดวงความยาวของ
กำแพงเมืองมากกว่าหนึ่งหมื่นไมล์” (Liu ZongXu, 2013: 1:59-60)

แม้ว่ากำแพงเมืองมีประโยชน์ต่อประเทศแต่ได้นำความเจ็บปวดสู่ประชาชน
สมัยนั้นซึ่งเป็นสิ่งที่แบบเรียนต้องการย้ำเตือน ดังปรากฏในคำถามท้ายบทว่า “ตามตำนาน
ในสมัยจิ้นซีฮ่องเต้มีผู้หญิงคนหนึ่งชื่อเมิ่งเจียงหนิว (孟姜女) สามียองเขาที่เรียกว่า
ฟ่งสี่เหลียง (范喜良) ถูกบังคับเป็นแรงงานก่อสร้างกำแพงเมืองมีความเหน็ดเหนื่อย
จนตาย เมิ่งเจียงหนิวเดินทางไกลเพื่อส่งเสื้อกันหนาวให้สามี แต่ไม่ได้เจอ ร้องไห้ได้กำแพง
เมืองจนทำให้กำแพงเมืองทรุดตัวลงเปิดเผยศพของฟ่งสี่เหลียงได้กำแพงเมืองเมิ่งเจียง
หนิวเสียใจกระโดดฆ่าตัวตายในทะเลตำนานนี้สะท้อนให้เห็นถึงความคิดเห็นทางการ
สร้างกำแพงเมืองของคนสมัยนั้นเป็นอย่างไร และความคิดเห็นของคุณเป็นอย่างไร”
(Liu ZongXu, 2013: 1:61) ดังนั้นสามารถเห็นได้ว่า การเขียนจิ้นซีฮ่องเต้แบบเรียน
ได้เขียนทั้งข้อดีและข้อผิดพลาดด้วย

จากเนื้อหาทั้งหมดนี้พอสรุปได้ว่าจิ้นซีฮ่องเต้ในฐานะที่เป็นฮ่องเต้
ได้รวมประเทศเป็นหนึ่งเดียวเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์จีน ถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่ง
ต่อประเทศจีน แบบเรียนได้เขียนประวัติศาสตร์จิ้นซีฮ่องเต้ในส่วนประวัติศาสตร์
ราชวงศ์ฉิน เนื้อหาเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้กล่าวถึงบทบาทจิ้นซีฮ่องเต้ทั้งด้านดี (ด้านบวก)
และด้านที่ผิดพลาดของจิ้นซีฮ่องเต้ ส่วนคำถามท้ายบทในแบบเรียนจะเห็นว่าตั้งคำถามขึ้น
เพื่อเน้นให้เห็นถึงผลงานที่สำคัญของจิ้นซีฮ่องเต้ โดยเฉพาะการสร้างภาษา และเงินที่ใช้
เป็นแบบมาตรฐานเดียวกัน ในขณะที่เดียวกันก็ได้สะท้อนให้เห็นถึงความโหดร้ายของจิ้นซี
ฮ่องเต้ในการปกครอง และมีการสอดแทรกด้วยอุดมการณ์ความเป็นเอกภาพแห่งชาติ

สรุป

การวิเคราะห์การเขียนวีรชนในแบบเรียนประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอน
ต้นของจีนปัจจุบันได้มีการต่อยอดกับงาน Jiang Lingfeng ซึ่งศึกษาการเขียนเชิงลึก
ในการเปลี่ยนแปลงวิธีการเขียนลี้หลังจางในหลายฉบับแบบเรียนหลังสถาปนาสาธารณรัฐ

ประชาชนจีนและการศึกษาของผู้วิจัยเป็นการศึกษาภาคระดับมหภาคสำหรับการเขียนวีรชนในแบบเรียนประวัติศาสตร์คือ แบบเรียนประวัติศาสตร์จีนในฐานะที่เป็นสื่อถ่ายทอดความรู้และสอดแทรกอุดมการณ์ต่างๆ แบ่งการนำเสนอเป็นยุคโบราณ ยุคใกล้และยุคปัจจุบันได้กล่าวถึงวีรชนจีนเฉพาะที่เป็นวีรชนมีการระบุชื่อในหัวข้อต่างๆ และชื่อผลงานเด่นหรือแนวคิดสำคัญของวีรชนมีจำนวนถึง 47 คน ในการเขียนถึงบุคคลสำคัญในช่วงการปฏิวัติเข้าสู่ประเทศจีนสมัยใหม่และการพัฒนาการปกครองจีนมาจนถึงปัจจุบันส่วนใหญ่ แบบเรียนตั้งหัวข้อด้วยชื่อผลงานเด่นหรือแนวคิดสำคัญแทนการระบุชื่อบุคคลสำคัญที่เป็นเจ้าของผลงาน/แนวคิดดังกล่าว 47 คนนี้มีเพศชาย 46 คน เพศหญิงคนเดียวสามารถแบ่งออกเป็น 7 กลุ่มโดยมีจำนวนวีรชนในประวัติศาสตร์จีนโบราณมากที่สุดถึง 65% จากวีรชนทั้งหมดและมีการกล่าวถึงวีรชนในกลุ่มฮ่องเต้จำนวนมากที่สุด (13 คน)

สำหรับการเขียนจีนสี่ฮ่องเต้แบบเรียนมีการเขียนถึงประสบการณ์ของจีนสี่ฮ่องเต้ซึ่งรวมถึงจีนสี่ฮ่องเต้รวมท้าวรัฐ สร้างระบบการปกครองแบบฮ่องเต้ การเผาตำรา การฝังบัณฑิตและมาตรการทางการปกครองของจีนสี่ฮ่องเต้ ซึ่งรวมถึงสร้างระบบการรวมศูนย์อำนาจของรัฐ กำหนดชวงเงิน เอลองกู่ย และสร้างกำแพงเมืองโดยเน้นบทบาทจีนสี่ฮ่องเต้ในการรวมภาษา เงินใช้ด้วยคำถามท้ายบท ในการเขียนจีนสี่ฮ่องเต้แบบเรียนได้เขียนทั้งด้านดีและด้านผิดพลาดด้วย มีการสอดแทรกด้วยอุดมการณ์ความเป็นเอกภาพแห่งชาติ

เป็นที่น่าสังเกตว่า ในการเขียนถึงบุคคลสำคัญในช่วงการปฏิวัติเข้าสู่ประเทศจีนสมัยใหม่และการพัฒนาการปกครองจีนมาจนถึงปัจจุบันส่วนใหญ่ แบบเรียนตั้งหัวข้อด้วยชื่อผลงานเด่นหรือแนวคิดสำคัญแทนการระบุชื่อบุคคลสำคัญที่เป็นเจ้าของผลงาน/แนวคิดดังกล่าว และผู้หญิงที่ได้รับการยกย่องในชื่อเรื่องนี้มีเพียงคนเดียวเท่านั้นสาเหตุและผลสะท้อนที่ทำให้เกิดวิธีการเขียนแบบนี้และผู้หญิงที่ได้รับการยกย่องเป็นจำนวนน้อยเป็นประเด็นที่ควรได้รับการพิจารณาอีกต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ (2547). งานเขียนทางประวัติศาสตร์ประเภทชีวประวัติ
ในลาวช่วง ค.ศ. 1975-ปัจจุบัน : สถานภาพความรู้, ขอนแก่น : ศูนย์วิจัย
พหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง.
- อุมาพร พิชัยรักษ์. (2557). การประดิษฐ์สร้างวีรบุรุษ: ภาพลักษณ์เจ้าชายที่ปนคร
ในวัฒนธรรมอินโดนีเซีย. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
- ณัฐกานต์ คูสมิทธิ์ (2547). ภาพวีรบุรุษที่ถูกประกอบสร้างผ่านกระบวนการข่าวสาร
ของหนังสือพิมพ์ประชาชนนิยม. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศักดิ์ ศุภรันทน์. (2553). วรรณคดีวีรบุรุษไทยและลาว. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อารีย์รัตน์ โนนสุวรรณ. (2555). ตำนานวีรบุรุษลาวกับการสร้างอัตลักษณ์ทาง
วัฒนธรรม. วิทยานิพนธ์สาขาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Central Compilation and Translation Bureau.(2013). **Karl Marx and Frederick
Engels**. People’s Publishing House.
- Hao Peilin.(2015). **The Curriculum View Factors of History Textbooks in
Elementary and Middle Schools in the Republic of China**. Yangzhou
University. China.
- Jiang Lingfeng. (2015). **Li Hongzhang In the Textbook Writing Since Founding
of The Nation**. Nanjing Normal University. China.
- Jin Zhengxiu. (2011). **A Study of the Relationship between the Writing of Women’s
Biographies and the Imagining of State-Nation in the Late Qing Dynasty**.
Peking University.
- Li Pengfei. (2016). **The Construction of National Heroic Image in Anri-Japanese
War-focus on Zhang Zizhong**. Hunan Normal University
- Liu ZongXu, Ding ShuangPing and Liu LinSheng. (2003). **Chinese history 1**. Yuelu
Press.

- Liu ZongXu, Ding ShuangPing and Liu LinSheng. (2003). **Chinese history2**. Yuelu Press.
- Liu ZongXu, Ding ShuangPing and Liu LinSheng. (2003). **Chinese history3**. Yuelu Press.
- Liu ZongXu, Ding ShuangPing and Liu LinSheng. (2003). **Chinese history4**. Yuelu Press.
- Lu Rui. (2015). **Research on The Changes of Patriotism In the Centenary History Textbooks of Primary and Middle School**. Hebei Normal University, China.
- Song Hao.(2010). **On Changes In The Historical Status Of Yue Fei**. Xiangtan University
- Tang Yidong. (2015). **The Application of Textbook's Illustrations in Middle School History Education**. Hunan Normal University, China.
- Wang Kai. (2007). **Common sense of Chinese history**. Higher Education Press
- Wu Jianguo, Chen Guangkui, Liu Xiao and Yang Fengcheng. (1993). **The situation about China ideology**. Beijing police officer education press.
- Xiao Qunying. (2009). **“Ancestors”, “Gods” and “National Herors”—The Analysis for Chen Wenlong worship and Putian Yuhu Family Chen Interaction Between Culture Practices**. Xiamen University
- Xu Guoli, Li Tianxing.(2014).Criteria and Theoretical Characteristics of Historical Figures' Evaluation of Chen Yingke. **Nankai Journal**. 2014(1).89-97